

Latvijas Kareivis: *Piektdiena, 19. novembris, 1926*

.Svētku rīfe galvas pilsētā bij apmācies, miglains, bet silts. Uz ielas ūdens peļķes. Tomēr tas neattur publiku. Jau no pulksten 9 uz ielām vislielākā rosība, kura ap 12 sasniedz augstāko pakāpi. Uz centru ejošie tramijavi un autobusi pārpildīti. No pulksten 10 publika, sāk pulcēties ap Esplanādi, lai ieņemtu izdevīgākas vietas karaspēka parādes skatīšanai. K»s sipests palikt mājās, cenšas kaut ko pa logu noskatīties uz parādes laukumu ejošās kajavīru rindās un gājienos.

Svētku sajūtu pavairo baznīcu zvanu skanas, aicinādamas uz dievkalpojumiem. Veikalu skatlogi skaisti dekorēti nacionālām krāsām, puķēm, zaļumiem, valsīte ģerboņiem, valsts prezidenta un Latvijas tapšanas laikmeta darbinieku un brīvības cīņu dalībnieku ģīmetnēm.

Svinības ievada gājiens uz Brāļu kā-pieni'. Tas sākas pēc pulkst. 9. Gājiena priekšgalā universitātes rektors prof. T e n i t e l i s, augstskolas mācības spēki, daudzas korporācijas, pilsētas darbinieki ar pilsētas galvu Andersonu priekšgalā. Gājienā piedalās 4—5 tūkstoši darbinieku, no kuriem lielākais vairums studējošā jaunatne. Kapos, kā pirmais runā Saeimas vicepriekšsēdētājs Kviesis, atcerēdamies zemes klēpi guldītos brīvības izcīnītājus, kuriem nebija lemts līdz ar dzīvajiem baudīt brīvības laimi. Noliek Saeimas vārdā krāšņu vaiņagu. Valdības vārdā noliek vaiņagu un runā ārlietu ministrs K. Ulmanis, solīdams: Valdības locekļi no jauna apņemas stāvēt par to, ko jūs, neaizmirstamie tautas varoņi, esiet izcīnījuši. Ar karstu tēvijas mīlestību jūs radījāt neatkarīgu Latviju, ar karstu tēvijas mīlestību mēs strādāsim; lai viņa pastāvētu. Pēc tam Saeimas vicepriekšsēdētājs A. Kviesis un ārlietu ministris K. Ulmanis apmeklēja Z. Meierovica atdusas vietu, godinādami tā piemiņu.

Universitātes koris Bobkovica vadībā nodziedāja Šūberta „Dieva miers”. Pēc tam universitātes rektors prof. T e n t e l i s noturēja sirsnīgu runu, norādīdams, kas aicina jaunus un vecus šurp uz šo tautas svētnīcu. Vaiņagu noliekot, studentu koris „Dziesmu vara” nodziedāja „Atpūta svēta” un universitātes prezidiju konventa koris T. Kalniņa vadībā „Uz tevi, Kungs”. Pilsētas galva Andarsons nolika vaiņagu. Gājieni pēc tam atgriezās pilsētā.

Saeimas svinīgā sēde.

Saeimas kuluāri un sēžu zāle patīkami dekorēti lauru kokiemi un zaļumiem. Kuluāros valda svētku pacilātība. Uz svinīgo sēdi sapulcējušies arī bij. Tautas Padomes, Satversmes- Sapulces un pirmās Saeimas locekļi, kā arī ārvalstu diplomātiskie pārstāvji. Pulkst. 12 zvans aicina viesus ieņemt vietas. Sēdi atklāj Saeimas priekšsēdētājs dr. P. Kalniņš un apsveic klātesošos ar svētku runu, kurā tas liek atcerēties Latviju pirms 700 gadiem, viņas vēsturisko gaitu un pirmos tautas modinātājus: Ausekli, Valdemāru u.c. Ar svinību priekšsēdētājs atceras par Latvijas labklājību un brīvību kritušos latvju dēlus. Ar gandarījumu konstatē patīkamo faktu, ka 8 gadu laikā nav tricīnāta mušu konstitūcija. Veltas arī sūdzības, it kā mums trūktu ideālu cilvēku — sabiedrisku darbinieku. Tas tā nav. Ideālu cenšos ir daudz un daudz vēl nālk klāt. Ar lielu darba mīlestību latvis atjaunojis karā izpostītās saimniecības un nodibinājis arī daudz jaunsaimniecību. Paplašinātas arī dzelzceļu linijas. Tas viss liek cerēt uz labāku nākotni. Nopietni jārūpējas par ārzemju tirgiem. Valsts dzīve tik tālu stabilizējusies, ka mums nav jābīstas no iedzīvotāju apgrūtināšanas ar jaunām nodokļu nastām. Vēlot valstij labklājību, priekšsēdētājs uzaicina klātesošos apvienoties tautas lūgšanā: „Dievs, svēti Latviju”, ko klātesošie izpilda ar sajūsmu. Pulkst. 12.20 sēdi slēdz.

L. Karaspēka parāde. Īsi pirms pulksten 11 laiks sāk uzlaboties, kas svētku dalībnieku skaitu uz ielām vēl vairāk palielina. No Brāļu kapiem sāk atgriezties gājiena dalībnieki. Tagad visi

pulcējas ap Esplanādi, kur kārtojas karaspēks. Pulkstens rāda parādes sākšanai noteikto laiku, kad pār skatītāju galvām pārlido 3 lidmašīnas, tām seko vēl trīs. Publika ar lielāko interesi novēro zemo lidojumu. Viens otrs izsaka savas domas, novērtējumus, bet nav laika par to gari izrunāties. Lidmašīnas atgriežas un taisa vēl dažus pārlidojumus. Drīz vien atskan orķestra skaņas, vēstīdamas Skatītājiem 1 par armijas augstākā vadoņa ierašanos. Sasveicinājies ar armijas augst. vadoņiem un ārvalstu militāriem priekšstāvjiem, valsts prezidents sāk apstaigāt karaspēka rindas. Viņu pavada kara ministrs ģen. Kalniņš, armijas komandaers ģen. Radziņš, galvenā štāba priekšnieks ģen. Peniķis, armijas komandiera štāba priekšnieks ģen. Airē, garnizona priekšnieks ģen. Goppers, vēl citi augstākie virsnieki un ārvalstu militārie priekšstāvji. Pēc sasveicināšanās ar karavīriem, valsts prezidents griežas pie tiem ar uzrunu, apsveicdams ar astotajiem valsts neatkarības svētkiem, likdams pie sirds paturēt arvien varoņu garu un darbus, būt arvien gataviem uzpurēties priekš neatkarīgas Latvijas. Valsts prezidenta uzrunu noslēdz valsts himna, kuru karavīri nodzied orķestru un lielgabalu salušu pavadībā. Valsts himnai seko karavīru kareiviski varenais „Lai dzīvo Latvija!”. Uz kara ministra aicinājumu karaspēks uzsauc „Lai dzīvo!” valsts prezidentam. Orķestri nospēlē „Dievs dod tautas darbiniekiem”, pēc kam sākas parādes gājieni, kuru uzsāk karaskolas audzēkņi. Tiem seko pārējie parādes dalībnieki — kājnieki, artilērija un bruņu mašīnas, nodefīlēdami garām saviem vadoņiem un lūgtiem viesiem; starp kuriem valdības locekļi. Saeimas deputāti, ārvalstu priekšstāvji. Kā arvien karavīru rindas disciplinētas, iznesīgas, un skatītāji viņus pavada pašāvības un sajūsmas pilniem 1 skatiem. Dziesmām un orķestriem skatot, karavīri dodas uz savām mītnēm.

Svētku ugunis vakarā galvas pilsētu apgaismoja jo spoži. Visās centra ielās plīvoja nepārredzamas uguniņu mēles. Skaisti iluminēti ārlietu ministrijas nams, valsts banka, valsts teknikums, prefektūras ēka. Vai visi iedzīvotāji atstājuši dzīvoklus un pastaigājas pa ugunis mirdzošām ielām, apbrīno ilumināciju, izgreznotos skatlogus. Sevišķi liela burzma bij uz Brīvības un Aspazijas bulvāriem. Kaļķu, Grēcinieku un Brīvības ielām.

Pēcpusdienas tēja Saeimā.

Saeimas prezidijs bija lūdzis deputātus, valdības locekļus, diplomātisko korpusu un laikrakstu redaktorus uz glāzi tējas. Viesus, kuri ieradās kuplajā, skaitā, laipni apsveica un uzņēma Saeimas priekšsēdētājs Dr. P. Kalniņš ar kundzi.

Svētītu koneerfs pēc agrāko gadu paraduma deva latvju autoru jaunākos darbus. Daži no tiem pirmo reizi. Pirmais koja un orķestra skaņām runāja Jānis 1 "Mediņš ar „Latvju dziesmu" Dziesma, kura gadskārtēji skan uz diženiem 1 svētkiem, arī šogad izdevās brafi, saplūstot par nedalāmu, kuplu skaņu vēstījumu: „Dievs, svēti Latviju!..” Tā paša autora tēlojums: „Zilais kalns” ir meistariski uzburtā skaņu glezna. Tēmas krāšņums, bet sevišķi instrimentējums, a(- dzīvina spilgtas ainas cīņās ap teiksmaino Imantas dusas vietu. Raksturīgi Medijs atrisinājis gadsimtu mieru saulesrietā pār Zilo kalnu. Ari cīņu troksnis atradis spilgtu izteiksmi. ? Autors savus darbus vadīja ar lielu aizrautību. Vītola piecas tautas aziesmas orķestra pavadībā dziedāja A. Libert-Rebane un „Dziesma” korim un orķestrim ar H. Berzinskas solo, Reitera vadībā v izdevās _ sevišķi slavējami. Ar sajūsmu uzņēma arī Ābeles „Legendu”. Koncertu noklausījās valsts prezidents, ministru kabinets un diplomātijas pārstāvji. Publikā bija daudz armijas locekļu. Priekšnesumus uzņēma ar lielu sajūsmu.

Ed. R.

Vakarā valsts prezidents bija sarīkojis plašu

rautu.

Pils baltajā zālē viesus laipni sagaidīja prezidents ar kundzi. Tanī ātri sapulcējās visi mūsu valdības, parlamentārieši, diplomātu, sabiedrisko darbinieku aprindu un armijas saimes priekšstāvji. Viesi noklausījās mūsu operas mākslinieku priekš-nesumos, pēc kam devās pie viesmīlīgi klā-tiem' galdiem¹. Pēc tam iesākās balle, kurā par labu muziķu gādāja kara orķestrs. Balle uzrādīja pieaugošu spožumu un krā-sainību, jo pie daudzām frakām* mirdzēja jaunās Trlszvaigznes. Rauts atstāja atmiņas par patīkami pavadītām stundām mūsu valsts skaisto svinību dienā.

Estijas kara ministra sveiciens.

Estijas kara ministrs ģen. S o o t s uz valsts svētkiem mūsu kara ministram piesūtījis¹ šādu apsveikumu:

Jūsu valsts neatkarības jubilejā, apsveicu jo silti Jūs, Ministra kungs, līdz ar droš-sirdīgo latvju armiju. Varat būt pārliecināts, ka ēstu armija ar visu savu sirdi jūtās kopā ar latvju ieročbiedriem un izjūt tās pašas prieka, gandarījupna un cerību jūtas.

Kara mtnasitra atbildes tetograma.

Ministrs¹ ģen. Ed. Kalniņš nosūtīja šā-du atbildes telegramiu:

„Pieņemat, Ministra kungs ,manu vissiltāko pateicību, kā ari visas latvju armijas visdziļāko atzinību par vēlējumu, kū-ju Jūs esat izteikuši Latvijas 1 neatkarības gadījuma, līdz ar pārliecību par mūsu draudzības un brālības jūtām, pret drošsirdīgo ēstu armiju.”

Telegramu aļpmaiņa starp sabiedroto valstu kara ministriem notika franču valodā. Va'sts prezidenta J. čakstes runa 18. novembrī brokastīs pili:

„Jūsu ekselences, dāmas un kungi! Mēs svinam' šodien Latvijas neatkarības proklamēšanas astoto gada dienu. Šie astoņi gadi ir nepārtraukta darba laikmets; ar kuru latvju tauta pūlējusies dziedēt kara sistās brūces un organizēt savu sabiedrisko dzīvi saskaņā ar jauno statūtu, kuru ta sev devusi. Ka šis darbs un šīs pūles 1 nav palikuši bez zināmiem rezultātiem, par to Jums droši vien jau bijusi izdevība pārliecināties pašiem, sevišķi tiem jūsu starpā, kuru uzturēšanās mūsu zemē bijusi pietiekoši ilga, lai atjautu salīdzināt to, kas bijis; ar to, kas ir tagad. Tomēr, tautu mierīgo darbu un pūles vaiņago panākumi tikai tad, ja viņas netraucē ārēji sarežģījumi un jukas. Laimīgā kārtā miers pēdējos gados nav ticis apdraudēts. Latvija ne tikai nav bijusi iejaukta starptautiskos konfliktos, bet varējusi uzturēt vislabākās draudzīgās attiecības ar savāmi kaimiņvalstīm'. Starp šīm valstīm, turklāt, ir vairākas, ar kuram! Latvija jau saistījusies da-žāda rakstura konvencijām, vai ar kurāirri ievadītas sarunas par to. Īpatnēja vieta pieder mūsu sabiedrotai — Estijai, ar kuru mūsu jau tagad tik tuvās attiecības kļūs vēl ciešākas. Tādēļ, neskatoties uz visu to, ko pagājušais astoņu gadu laiks mums vēl liek vēlēties no saimnieciskā viedokļa, es priecājos, ka varu to apzīmēt par apmierinošu. Šis gandarījums ir jo lielāks pateicoties tam jaunajam' garam, kurš vienmēr vairāk iesakņojas un grib regulēt starptautiskās attiecības uz savstarpējas uzticības pamatiem un rēķinoties ar to faktu, ka dažādo valstu individuēlās intereses ir savā starpā saistītas. Zem šī jaunā gara es velētos redzēt Latviju ieejami devītā pastāvēšanas gadā. Esmu laimīgs redzēt piedalāties mūsu republikas svēļkos tas nāciju saimes oficiēlos pārstāvjus, kurā Latvija iegājusi 8 gadus atpakaļ”.

(Raksta noslēgumu sk. 3. lap. p.).